

บทที่ 3

การออกแบบการปฏิบัติการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะและลดปริมาณขยะสะสมในครัวเรือนของชุมชนตำบลศรีนครินทร์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์” เป็นงานวิจัยที่คณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก การโสหุ่ย สันทนาการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม แบบสอบถาม การเดินสำรวจ และจัดเวทีร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ และหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

การออกแบบการปฏิบัติการวิจัย

1. ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) เตรียมพื้นที่เป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 การเตรียมทีมวิจัย
  - 1.2 การเตรียมชุมชน
  - 1.3 เตรียมเครื่องมือและเก็บข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.1 ศึกษาดูงาน
  - 2.2 การอบรมการใช้เครื่องมือ
  - 2.3 ทดลองใช้เครื่องมือ
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะ
  - 3.1 ประชุมสรุปสังเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา
  - 3.2 หาแนวทางปฏิบัติที่ดีร่วมกันในระดับชุมชน
4. ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน
  - 4.1 ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนในชุมชน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโนนโจด หมู่ 4 และ บ้านยางน้อย หมู่ 13 ตำบลศรีณรงค์ อำเภอบ้านพยุหะ จัหวัดสุรินทร์ จำนวน 50 ครัวเรือน

ตารางที่ 3.1 จำนวนครัวเรือน และประชากรจำแนกตามรายหมู่

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		หญิง	ชาย	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านสำโรง	119	294	288	582
หมู่ที่ 2 บ้านเบง	105	248	260	508
หมู่ที่ 3 บ้านท่าลาด	125	304	323	627
หมู่ที่ 4 บ้านโนนโจด	55	127	122	249
หมู่ที่ 5 บ้านชีเหล็ก	87	208	216	424
หมู่ที่ 6 บ้านโคกเม็ก	94	212	217	429
หมู่ที่ 7 บ้านยางชุม	91	208	207	415
หมู่ที่ 8 บ้านศรีณรงค์	64	156	160	316
หมู่ที่ 9 บ้านวังศิลา	109	260	259	519
หมู่ที่ 10 บ้านสำโรงเหนือ	113	289	264	553
หมู่ที่ 11 บ้านโคกสนวน	78	179	165	345
หมู่ที่ 12 บ้านยางชุมเหนือ	105	246	237	483
หมู่ที่ 13 บ้านยางน้อย	45	115	111	226
รวม	1,190	2,846	2,829	5,675

ที่มา : ระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ของตำบลศรีณรงค์ (2557 : 5)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยนี้ คนในชุมชน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 4 บ้านโนนโจด จำนวน 55 ครัวเรือน และ หมู่ 13 บ้านยางน้อย จำนวน 45 ครัวเรือน รวมทั้งหมด 100 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบพรรณนา เพื่อให้การดำเนินวิจัยสามารถวัดได้ทั้งในด้านพฤติกรรมและรูปธรรมจึงใช้เครื่องมือการวิจัยหลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น (ปลายเปิดและปลายปิด) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ปลายเปิดและปลายปิด) และแบบไม่มีโครงสร้าง Focus Group การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การทดลอง การสังเกต Mind Mapping การถอดบทเรียน

แผนการดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แผนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนหรือกิจกรรมหลักของโครงการ/ ช่วงเวลาที่ดำเนินการ	ทำอย่างไร/ วิธีการดำเนินกิจกรรม
1. ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) เตรียมพื้นที่เป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
1.1 การเตรียมทีมวิจัย (ม.ค. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมทีมงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ - วางแผนการดำเนินการ ออกแบบเครื่องมือ แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและทิศทางการทำงานร่วมกัน
1.2 การเตรียมชุมชน (ก.พ. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีประชุมคนในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ และรายละเอียดของโครงการวิจัย - วางแผนการดำเนินงานวิจัยร่วมกับคนในชุมชน โดยนำแผนการดำเนินงานวิจัยที่ทำไว้ แล้วนำเสนอต่อชุมชนเพื่อปรับให้เหมาะกับบริบทชุมชน - วางแผนการเก็บข้อมูลร่วมกัน - รับสมัครกลุ่มเป้าหมายที่เป็นจิตอาสาในแต่ละกิจกรรม
1.3 เตรียมเครื่องมือและเก็บข้อมูล (มี.ค. 60)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล - ลงพื้นที่เก็บข้อมูลบริบทชุมชนและปริมาณขยะในชุมชน
	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดประเด็นและกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล - ทดลองปฏิบัติการเก็บข้อมูล - สังเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 3.2 แผนการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนหรือกิจกรรมหลักของโครงการ/ ช่วงเวลาที่ดำเนินการ	ทำอย่างไร/ วิธีการดำเนินกิจกรรม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	
2.1 ศึกษาดูงาน (เม.ย. 60)	- ศึกษาดูงานพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะ (อบต. บัวตุม อ.โซ่พิสัย จ.บึงกาฬ หรือ อบต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักพิมาน จ.ร้อยเอ็ด)
	- ประชุมถอดบทเรียนร่วมกัน
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะ	
3.1 ประชุมสรุปสังเคราะห์ปัญหาและ แนวทางแก้ปัญหา (มิ.ย. 60)	- ดำเนินการทดลองตามแผนใช้รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน - สร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ทบทวนสรุปประเมินผลการทดลองปฏิบัติการ
3.2 หาแนวทางปฏิบัติที่ดีร่วมกันในระดับ ชุมชน (ก.ค. - ก.ย. 60)	- ปฏิบัติการจัดการขยะในครัวเรือนในระดับชุมชน - สรุปผล
4. ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน	
4.1 ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และ ถอดบทเรียน (ต.ค. - ธ.ค. 60)	- ประชุมทีมงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่เพื่อวางแผน ดำเนินการ - ประเมินผลจากการนำแนวทางปฏิบัติที่ดีไปปรับใช้ - สรุปแนวปฏิบัติที่ในการจัดการขยะในครัวเรือนระดับชุมชน - ถอดบทเรียนนักวิจัย - จัดเวทีคืนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล